

Проект

"Зміцнення спроможності галузевих асоціацій до аналізу політики дерегуляції і розвитку саморегулювання у сфері безпечності і якості аграрної продукції"

Звіт за 1 етап

Пункт 1.5.

1.5.5 Аналітична довідка про поточну ситуацію щодо регламентації виробництва цукру.

Історія питання. Закон України „Про державне регулювання виробництва і реалізації цукру” (№758-ІУ від 17.06.1999р.)” Необхідність прийняття Закону України „ Про державне регулювання виробництва і реалізації цукру” була викликана складною ситуацією, яка склалася на внутрішньому ринку цукру та в цукробуряковому комплексі України в 1990-1999 роках, а також значними змінами, які відбулися на внутрішньому і світовому ринках цукру.

Цукровий ринок держави функціонував без чітких правил регулювання і контролю, з великою кількістю посередників. Реалізацію цукру здійснювали цукрові заводи, сільгосптоваровиробники, фізичні особи, постачальники паливно-мастильних та виробничо-технічних ресурсів та інші суб’єкти господарювання і, навіть, банки та податкові адміністрації. Не завжди цукор відповідав критеріям безпечності і якості продукції.

Цілями і завданнями Закону є забезпечення продовольчої безпеки держави, формування сприятливої для ринку цукру інвестиційної, кредитної, податкової, митної політики, забезпечення функціонування ринку цукру на засадах поєднання вільної конкуренції та державного регулювання з метою збалансування інтересів суб’єктів господарювання та держави, що в свою чергу сприятиме збереженню підприємств цукрової промисловості України та встановленню прозорого механізму виробництва та реалізації цукру в Україні.

Пізніше виникла потреба удосконалення механізму квотування виробництва цукрових буряків та цукру для забезпечення потреб внутрішнього ринку з урахуванням конкурентної собівартості та якісних показників, контроль за безпечністю і якістю цукру.

В процесі дії норм чинного Закону, в зв’язку з вступом України до СОТ, внесено зміни до закону в частині відміни квот виробництва цукру квота «В» і «С».

Під час вступу України до СОТ органами влади підписано документ про взяття Україною зобов’язання про виділення квоти поставки цукру по імпорту з ставкою ввізного мита 2%, країнам виробникам тростинного цукру в кількості 260.0 тис. тон з послідуочим збільшенням до 267.0 тис. тон щорічно і прийнято закон. (Закон України «Про встановлення тарифної квоти на ввезення в Україну цукру-сирцю з тростини» №404-V від 30.11.2006 року.)

Нестабільність на ринку цукру в 2005-2015 роках, демпінгові процеси призвели до збитковості підприємств, що виробляють цукор, погіршення їх фінансового стану та банкрутства, що також негативно вплинуло на сільгосп підприємства – виробників цукрових буряків, породили невпевненість в одержанні коштів за здані цукрові буряки та втрату інтересу до їх вирощування та значного скорочення посівних площ.

Негативні процеси в цілому привели до зменшення надходжень до Державного бюджету, неефективного функціонування цукрової галузі, втрати робочих місць та зростання соціальної напруги, втрати продовольчої незалежності.

Спроби врегулювати цукровий ринок державними механізмами, квотами і контролем за мінімальними цінами на цукрові буряки і цукор не приніс бажаних результатів.

Неодноразові подання цукровиками пропозицій до державних органів влади щодо делегування галузевій (єдиній) асоціації виробників цукру «Укрцукор» функцій з розподілу квоти «А» виробництва цукру та контролю за її виконанням, з врахуванням його якісних показників, не був сприйнятий державними органами як позитивний.

Стан справ. В цукровій галузі України станом на січень 2018 року діє 40 стандартів, 13 технічних умов, 15 інструкцій (9 колишнього Радянського Союзу).

Галузь функціонує без нормативного акту з питань охорони праці та техніки безпеки в цукровому виробництві.

Відсутній нормативний документ щодо використання води в цукровому виробництві.

Розробкою стандартів для цукрової та крохмале-патокової промисловості України займається технічний комітет ТК56 «Цукор та крохмале-патокові продукти», який функціонує при державній установі «Український науково-дослідний інститут цукрової промисловості». В зв'язку з припиненням бюджетного фінансування з 2010 році технічним комітетом не проводиться поновлення державних стандартів. В усі діючі в цукровій промисловості стандарти вже більше 10 років не вносяться зміни (по технічному регламентуванню необхідно кожні 5 років переглядати стандарти).

Постановою КМУ від *09.12.2014 року №695*, визначено ціль з 2015 року припинення дії на території України стандартів, які були прийняті до 1992 року.

Відповідно до пункту 367 плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, з іншої сторони на 2014-2017 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від *17 вересня 2014 року №847 –р*, затверджено заходи з наближення законодавства України до права ЄС в агропромисловому секторі.

Зокрема зазначеними заходами передбачено розробити до 31 грудня 2017 року нормативно-правовий акт щодо визначення видів цукру, призначеного для споживання. зробити порівняльний аналіз нормативного (ДСТУ, ГОСТ, ТУ) регулювання України та нормативно-правового регулювання в ЄС в частині визначення понять цукру, що призначені для споживання в їжу (*Директива Ради 2001/111/ЄС від 20 грудня 2001 року щодо певних видів цукру, що призначені для споживання людьми*).

Зазначений документ був прийнятий Міністерством аграрної політики та продовольства України *2 листопада 2017 року №592* і зареєстрований Міністерством юстиції *27.11.2017 року за №1434/31302*. Набирає чинності з 1 вересня 2022 року.

Цей документ стосується кожного виробника цукру, визначено і затверджено вимоги до видів цукрів, призначених для споживання людиною, а перехідний період складає 5 років для того, щоб виробники змогли привести всі свої технічні документи відповідно до вимог цього нормативного акту, та провести технічні заходи на підприємствах.

В зв'язку з підписанням угоди між Україною і ЄС, КМУ відмінено обов'язковість застосування державних стандартів виробниками. Разом з тим законом України «Про стандартизацію» (стаття 16), передбачена норма розроблення стандартів, технічних регламентів, інструкцій організаціями України.

(З 1 січня 2016 року набула чинності економічна частина Угоди про асоціацію між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їх державами-членами, з іншого боку, від 27 червня 2014 року, ратифікована Законом України від 16 вересня 2014 № + 1678-VII).

Нормативна база кожної з країн ЄС включає всі європейські стандарти (нині їх близько 18 тис.) ухвалені європейськими організаціями зі стандартизації. Кожна країна приймає їх як національні.

Стандарти є добровільними до застосування. Частина стандартів слугує доказовою базою відповідності вимогам європейських директив.

В даний час виникла потреба запровадження в Україні європейських стандартів галузевим методом, з залученням асоціацій виробників.

Перехід від обов'язкової до добровільної стандартизації та сертифікації продукції потребує тісної співпраці з виробниками, яких необхідно навчити самостійно впроваджувати системи контролю якості, одночасно із зменшенням перед ринкового контролю державними органами.

Розробники стандартів повинні ознайомлювати виробників з поточними та запланованими змінами стандартів продукції, надавати адреси закладів, що займаються стандартизацією, сертифікацією та оцінкою відповідності. Це суттєво спростить взаємодію виробників з відповідними органами, знизить витрати на супровідні процедури та прискорить процес експорту продукції.